

**UNIVERZITA KARLOVA**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut mezinárodních studií

**Bakalářská práce**

**2023**

**Anna Vichterová**

**UNIVERZITA KARLOVA**

**FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD**

Institut mezinárodních studií

**Zahraníční politika SRN 1949–1954  
v kontextu evropské integrace**

Bakalářská práce

Autor práce: Anna Vichterová

Studijní program: Česko-německá studia

Vedoucí práce: PhDr. David Emler, Ph.D.

Rok obhajoby: 2023

## **Prohlášení**

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 28.04.2023

Anna Vichterová

## **Bibliografický záznam**

VICHTEROVÁ, Anna. *Zahraniční politika SRN 1949–1954 v kontextu evropské integrace*. Praha, 2023. 36 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. David Emler, Ph.D.

**Rozsah práce:** 61 283

## **Abstrakt**

Práce se zabývá zahraniční politikou SRN od roku 1949 do roku 1954 v kontextu evropské integrace. Hlavním cílem je analyzovat prozápadní diplomacii Konrada Adenauera a jeho strategii, která měla vést k začlenění SRN do západních struktur. Práce přibližuje postoje zakládajících členů evropských institucí k německé prozápadní diplomacii a následné formování SRN na mezinárodní scéně. V první řadě je v práci rozebrána politická kariéra Konrada Adenauera a jeho prozápadní diplomacie bezprostředně po druhé světové válce, kdy se snažil začlenit SRN mezi západoevropské země a získat pro ni plnou suverenitu. Dále je analyzován ekonomický rozměr zahraniční politiky SRN, a úspěšné začlenění SRN do integračního procesu Evropského společenství uhlí a oceli; díky tomu SRN získala lepší postavení na mezinárodní scéně a zlepšila své vztahy se západoevropskými zeměmi. Práce poté analyzuje bezpečnostní rozměr zahraniční politiky SRN a pojednává snahy o vybudování Evropského obranného společenství. V závěru práce diskutuje integrační proces SRN do Západoevropské unie a NATO.

## **Abstract**

The thesis deals with the foreign policy of Germany from 1949 to 1954 in the context of European integration. The main aim is to analyse Konrad Adenauer's western diplomacy and his strategy that should have led to the integration of Germany into Western structures. The thesis presents the attitudes of the founding members of the European institutions towards German western diplomacy and the subsequent formation of the FRG on the international scene. First, the thesis discusses Konrad Adenauer's political career and his western diplomacy in the immediate aftermath of the Second World War, when he attempted to integrate the FRG among the Western European countries and to gain sovereignty. It then analyses the economic dimension of Germany's foreign policy and describes the successful integration process of the FRG into the European Coal and Steel Community, which gave the FRG some standing on the international stage and improved its relations with Western European countries. The thesis then analyses the security dimension of the foreign policy of the FRG and describes the efforts to build a European Defence Community, for the sake of a possible defence against the East. Finally, the thesis analyses the integration process of the FRG into the Western European Union and NATO.

## **Klíčová slova**

SRN, Konrad Adenauer, evropská integrace, ESUO, EOS, Studená válka, Francie, Robert Schumann

## **Keywords**

FRG, Konrad Adenauer, European integration, ECSC, EDC, Cold war, France, Robert Schumann

## **Title**

The foreign policy of FRG 1949–1954 in the context of european integration

## **Poděkování**

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Davidovi Emlerovi, PhD. za přínosné rady a pomoc při zpracování této práce.

## Obsah

Úvod .....	2
1. Adenauerova prozápadní diplomacie.....	6
1.1. Konrad Adenauer .....	6
1.2. Západní kurz.....	8
2. Ekonomický rozměr zahraniční politiky SRN.....	11
2.1. Francouzsko-německé vztahy .....	11
2.2. Schumanův plán .....	12
2.3. Důsledky vzniku ESUO .....	15
3. Bezpečnostní rozměr zahraniční politiky SRN.....	18
3.1. Bezpečnostní situace v Evropě.....	18
3.2. Plán pro vznik EOS .....	20
3.3. Pařížské dohody .....	25
Závěr.....	29
Summary.....	32
Použitá literatura.....	33

## Úvod

Nacházíme se v poválečném Německu po druhé světové válce, kdy bylo Německo v troskách a celá správa země byla v rukou vítězných mocností, zejména tedy velké trojky – Velké Británie, USA a SSSR. Spojenci se ještě před koncem druhé světové války dohodli na budoucí podobě Německa. To bylo následně rozděleno na čtyři okupační zóny mezi čtyři vítězné mocnosti.

Již v této době se projevuje jisté napětí mezi SSSR a západními vítěznými mocnostmi. Přesto se vítězné mocnosti dokázaly na Postupimské konferenci dohodnout na určitých cílech. Byla zavedena politika tzv. „čtyř D“: demilitarizace, denacifikace, demokratizace a decentralizace. Demilitarizace znamenala odzbrojení a zrušení všech vojenských jednotek. Pro Německo to implikovalo, že nemohlo mít vlastní armádu, a mohlo mít jen určitý počet zbraní. Denacifikace s sebou nesla tzv. vyčištění od Nacistického vlivu a potrestání nacistických představitelů a zločinců. Po potrestání největších zločinců v Norimberském procesu se myšlenky o denacifikaci promlčely. Do dnešní doby se kladou otázky, zda byla denacifikace zdařilá. Dalším bodem byla demokratizace, tedy zavedení svobody a demokratických hodnot v Německu. Jako další proběhla decentralizace, tedy rozdělení řídicích složek Německa. Na Postupimské konferenci se jednalo i o osudu Porúří, jakožto hospodářsky výhodného území, které připadlo pod kontrolu západních spojenců.

Ve všech zónách byl později na základě snahy o demokratizaci Německa povolen vznik demokratických stran. Vznikla nová strana CDU (*Christliche Demokratische Union*) v jejíž čele stál Konrad Adenauer. V západních zónách mu v opozici stála znovuvytvořená SPD (*Sozialdemokratische Partei Deutschland*), v čele s Kurtem Schumacherem. V sovětské zóně se vůdčí politická strana vydala komunistickým směrem a bylo jasné, že sjednocení Německa neproběhne. Nejen na území Německa, ale i na mezinárodní scéně se vztahy mezi USA a SSSR začaly přiosťřovat. Později ve svém slavném projevu ve Fultonu Winston Churchill zmínil pojem „želená opona“, kterým naznačoval, že se svět rozděluje na dvě poloviny.

Na základě Postupimské dohody mělo být západní Německo hospodářsky jednotné, k tomu však nedošlo. Kvůli hospodářským problémům vznikla tzv. „bizonie“, tj. spojení americké a britské okupační zóny. Francie se tohoto hospodářského spojení zprvu účastnit nechtěla. Až později se francouzská zóna také připojila a vznikla tzv. „trizonie“, která byla již přímým předchůdcem nového západoněmeckého státu.

Jelikož bylo Německo po druhé světové válce zpustošené, bylo za potřebí vytvořit hospodářský pomocný program. Tento pomocný program USA, označovaný jako Marshallův plán, měl za cíl finančně podporovat evropské země, aby znovu obnovily své hospodářství. K tomuto záchrannému plánu na obnovu Evropy se připojila většina zemí Evropy, s výjimkou SSSR a jím kontrolovaných států. Díky Marshallovu plánu se začala celá západní Evropa pomalu zvedat z ruin. Nejvíce z tohoto plánu těžilo západní Německo, kde začalo hospodářství růst tak rychle, až došlo k označení pojmem „hospodářský zázrak“ (*Wirtschaftswunder*).

V roce 1948 se začaly hromadit dramatické události na bojišti studené války, do které bylo celé Německo vtaženo. V tomto roce proběhla Berlínská krize, kdy byl Sovětským svazem okupován Berlín, což jasně předznamenalo, že vzniknou dva oddělené německé státy. Hlavním tématem debat v této době bylo politické směřování západního Německa a jeho poloha na mezinárodní scéně.

V předložené bakalářské práci se zabývám analýzou dějin zahraniční politiky Spolkové republiky Německo v letech 1949 až 1954. Hlavním tématem je integrace SRN mezi západní mocnosti a evropská společenství. Na západní Německo bylo na začátku studené války stále nahlíženo jako na nepřítele, na kterého je si třeba dávat pozor. Proto byla suverenita SRN potvrzena až v roce 1955. Západoněmecká vláda pod vedením Konrada Adenauera pochopila, že bez spolupráce se západnímu mocnosti a s USA se SRN nebude moci vyvíjet. Proto se nový kancléř snažil dostat západní Německo co nejdříve mezi velké mezinárodní mocnosti a evropská společenství a zároveň získat suverenitu a rovnost na mezinárodní scéně.

Cílem této práce je analyzovat cestu německé vlády k znovuzáclenění suverénního státu na mezinárodní pole a popsat tuto integraci především z pohledu západního Německa, a zmínit vnější vjemy, které ovlivňovaly západoněmeckou zahraniční politiku. Hlavní výzkumnou otázkou je: „Jaké byly strategie Adenauerovy diplomacie, které měly vést k začlenění do západních struktur?“ Práce rovněž přibližuje, jaké byly postoje zakládajících členů evropských institucí k německé prozápadní diplomacii a jak se následně formovalo postavení západního Německa na mezinárodní scéně.

V poválečném období vznikaly první evropské instituce, které vytvořily základ Evropské unie tak, jak ji známe dnes. Německo je dnes silným hráčem evropské vnitřní i zahraniční politiky, tak tomu ale nebylo vždy. Zahraniční politika Spolkové republiky Německo v kontextu evropské integrace po druhé světové válce je pro výzkum navýsost

zajímavá, protože je základem současné německé a evropské politiky.

Předložená práce je rozdělena na tři hlavní kapitoly, které rozebírají západoněmeckou integraci do evropských společenství od roku 1949 až po rok 1954 ze tří tematických perspektiv. V první kapitole této práce se zabývám Adenauerovou prozápadní diplomacií. Tato diplomacie nově zvoleného kancléře byla postavena především na záměru dostat SRN mezi západní mocnosti a získat německému státu jeho suverenitu a důvěryhodnost. Pojednávám osobu Konrada Adenauera a jeho politickou kariéru. Poté se soustředím na jeho diplomacií vůči západu a východu. Dále diskutuji, jak jeho prozápadní evropská politika změnila postavení Německa na mezinárodní scéně; rovněž zmiňuji kritiku těchto politik ze strany opozice.

V druhé kapitole se zabývám ekonomickým rozměrem zahraniční politiky SRN. V této části se zaměřuji na ekonomickou situaci v SRN a v západní Evropě, která se ocitla na prahu krize. Popisuji zejména vznik Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO), které vzniklo za cílem zachránit tuto nepříznivou ekonomickou situaci, a analyzuji, jaká byly integrační procesy SRN do tohoto společenství. ESUO vzniklo s cílem usmíření francouzsko-německých vztahů a hospodářského propojení nejen těchto dvou zemí, ale celé západní Evropy. Vznik ESUO za účasti SRN byl prvním krokem k úspěšné evropské integraci.

Ve třetí kapitole se zabývám bezpečnostním rozměrem zahraniční politiky SRN. V 50. letech 20. století sílila hrozba studené války mezi USA a SSSR. Německo se ocitlo uprostřed tohoto konfliktu. V reakci na korejskou válku, která otřásla celým světem, jednaly západní mocnosti o vzniku Evropského obranného společenství. Otázkou však je, zda má součástí tohoto společenství být i SRN a zda by jí mělo být povoleno vyrábět zbraně a vyzbrojit se. Toto společenství ale kvůli francouzskému odmítnutí nevzniklo. SRN se přesto dokázala dostat do Západoevropské unie a do Severoatlantické aliance.

Jedná se o historickou práci, která nedělá archivní výzkum, ale která stojí na sekundární literatuře z oblasti politologie a mezinárodních vztahů. Zkoumáním těchto sekundárních zdrojů je v práci dosaženo odpovědi na výzkumné otázky. Jedním z hlavních zdrojů je publikace „Kancléř Adenauer“ od Miloslava Nováka, která popisuje život a kariéru státníka Konrada Adenauera na pozadí historických událostí, které se za dob jeho kariéry udály.<sup>1</sup> Prizmatem Adenauerova života a kariéry je v knize popsána západoněmecká zahraniční politika. Tato publikace detailně rozebírá informace

---

<sup>1</sup> Miloslav Novák, *Kancléř Adenauer*, (Praha, 1995).

z Adenauerova života, které jsou doposud méně známé. Díky této publikaci, jsem byla schopna analyzovat Adenauerovy politické kroky v mezinárodní politice.

Dalším důležitým zdrojem byly vybrané kapitoly z publikace „Evropská unie“ od Petra Fialy, Ondřeje Krutílka a Markéty Pitrové, která seznamuje s historií evropského integračního procesu od jejího počátku až do roku 2017.<sup>2</sup> Tato kniha velmi kvalitně popisuje fungování evropské unie a nabízí celou řadu informací a politologických analýz o vzniku a fungování Evropské unie. V této práci byly použity především pasáže týkající se vzniku prvních evropských institucí a jejich postupného rozšiřování.

Dalším neopomenutelným zdrojem jsou vybrané kapitoly z knihy od Gerharda Brunn ve spolupráci s Bundeszentrale für politische Bildung s názvem „Die Europäische Einigung von 1945 bis heute“.<sup>3</sup> Tato kniha z roku 2006 se zaměřuje na evropskou historii po druhé světové válce a na hospodářský a politický proces evropské integrace až do začátku 21. století. Publikace velmi dobře analyzuje počátky evropských společenství a zkoumá evropskou hospodářskou a politickou integraci a integrační procesy do Evropské unie.

Dále jsem využila publikaci „Dějiny evropské integrace“ od Václava Horčičky a Martina Kováře z roku 2005, která popisuje základní přehled o postupu evropské integrace, zejména její vývoj po druhé světové válce až do 60. let 20. st.<sup>4</sup> Kniha detailně seznamuje s politickými procesy pro evropskou integraci relevantních světových událostí, které vedly k vzniku evropských společenství. Autoři se zaměřují především na poválečnou fázi vzniku evropských společenství a evropských integračních procesů a zajímavým způsobem tyto procesy popisují.

---

<sup>2</sup> Petr Fiala, Ondřej Krutílek a Markéta Pitrová, *Evropská unie*, aktualizované, rozšířené a doplněné vydání, (Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury CDK, 2018).

<sup>3</sup> Gerhard Brunn, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*, (Bonn: Bundeszentrale für Politische Bildung, 2006).

<sup>4</sup> Martin Kovář, Václav Horčička, *Dějiny evropské integrace I.*, (Praha, 2005), ISBN 80-7254-731-3.

# 1. Adenauerova prozápadní diplomacie

## 1.1. Konrad Adenauer

Vlivem studené války se západní mocnosti rozhodly, že je na čase založit západoněmecký stát. Měla být vytvořena nová ústava, avšak nakonec byl vytvořen pouze tzv. Základní zákon. Pojmenování dokumentu ústavou by ve svém důsledku mohlo znamenat, že se Německo nikdy nesjednotí. Počítalo se tedy s tím, že Německo v budoucnu sjednocené bude. Parlamentní rada v čele s Konradem Adenauerem vytvořila základní zákon na základě západních demokratických hodnot.<sup>5</sup> Dne 23. května 1949 tak oficiálně vznikla Spolková republika Německo jako parlamentní demokracie. O pár měsíců později vstoupil v platnost i okupační statut. Tento statut dával určitá práva západním mocnostem, jako například kontrolu nad hospodářstvím. To znamená, že ačkoliv existovala Spolková republika Německo jako oficiální stát, byla stále úzce vázána na západní spojení.

Hlavní politickou figurou druhé poloviny 40. a 50. let 20. století byl Konrad Adenauer. Narodil se v roce 1876 v západoněmeckém městě Kolín nad Rýnem.<sup>6</sup> Pocházel z chudší křesťanské rodiny, což později ovlivnilo jeho politický směr a jednání. Konrad Adenauer studoval práva na univerzitách ve Freiburgu, Mnichově a Bonnu. V prvních letech 20. století se seznámil se svoji první ženou Emmou Weyerovou, která byla z politicky vlivné liberální rodiny a ta Adenauerovi později pomohla prosadit se v politickém světě.<sup>7</sup> Stal se členem křesťanské sociální strany Centrum, díky které se i stal členem městské rady Kolína a později se díky kontaktům a protekci liberálů rychle dostal na vrchol a v roce 1917 byl zvolen vrchním starostou Kolína.<sup>8</sup> Již v té době se silně angažoval v mezinárodní politice a byl zastáncem vzniku republiky po první světové válce. V této době se zasadil o vznik Západoněmecké republiky, která pomohla ovlivnit zahraniční politiku.<sup>9</sup> Adenauerovi bylo během Výmarské republiky dvakrát nabídnuto stát se říšským kancléřem, avšak kvůli bezpečnosti a politické situaci tento post odmítnul.

Když v roce 1933 získala moc v Německu NSDAP, byl Adenauer ze své funkce starosty Kolína sesazen. Během druhé světové války byl sledován nacisty a později i

---

<sup>5</sup> Helmut M. Müller, Karl-Friedrich Krieger, Hanna Vollrath, František Kubů, Eliška Melville, Jiří Pokorný, and Ivana Ebelová, *Dějiny Německa*, (Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004), 339.

<sup>6</sup> *Ibid.*, 344.

<sup>7</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 12–13.

<sup>8</sup> *Ibid.*, 14–15.

<sup>9</sup> *Ibid.*, 18.

zatčen a vyslýchán a byla mu zakázána politická činnost. Válečná léta strávil v ústraní a nijak se neangažoval. Kvůli svému věku ani nebyl povolán do bojů. Po konci války byl Adenauer jedním z mála adeptů se zkušenostmi vhodnými pro vysoký politický úřad, a tak ho Američané znovu instalovali do funkce kolínského starosty.<sup>10</sup> Adenauer se snažil Kolín nad Rýnem obnovit a hospodářsky ho stabilizovat skrze jednání s vítěznými mocnostmi. Viděl toto město jako německou bránu do Evropy a evropskou bránu do Německa, protože ležel v Britské okupační zóně.<sup>11</sup>

Již v této době si byl vědom toho, že okupační statut Německa spojenci nemůže být věčný, a že by měla být co nejdříve obnovena samostatnost západního Německa. Avšak po Postupimské konferenci Adenauer zjistil, že nedůvěra v Německo je příliš veliká a že jednání se spojenci nebudou tak snadná.<sup>12</sup> Stejně jako většina politiků protihitlerovské koalice, i Adenauer byl zastáncem federalizace západní Evropy, avšak neměl příliš velké naděje o zapojení SRN.<sup>13</sup> Později byl z úřadu starosty Kolína sesazen, avšak díky tomuto sesazení se mu otevřely dveře do vyšší politiky.

Poté se Adenauer soustředil na činnosti v nově založené CDU (*Christliche demokratische union*), kde se později stal i předsedou. Křesťansky směřující CDU a její odnož CSU dokázaly díky svému programu, který se soustředil na západní integraci, dokázala oslovit velké množství obyvatel. Jejich pozice byla natolik ukotvená, že se dalo hovořit o „masové“ straně.<sup>14</sup> Také pozice Adenaura, jako silného politika v čele této strany, začala růst. Díky tomu, že se Adenauer zajímal především o mezinárodní politiku, měl hodně kontaktů. Adenauer přesvědčil obyvatele západního Německa a politiky, že je třeba se smířit s dočasným rozdělením Německa a chránit se před hrozbou východu, a tím se zasadil o vznik již zmíněné Parlamentní rady a Základního zákona.<sup>15</sup>

Ještě před koncem druhé světové války se rozhodovalo o politickém směru budoucího Německa. Avšak studená válka a SSSR vstoupili do demokratizačních plánů západních spojenců. Jakob Kaiser, za stranu CDU si tehdy představoval, že by sjednocené Německo fungovalo jako most mez východem a západem.<sup>16</sup> Adenauer byl však bez pochyby jedním z prvních politiků, kteří pochopili povahu politického dění a mezinárodní rozpoložení po

---

<sup>10</sup> Evropská komise, „Konrad Adenauer: pragmatický demokrat a neúnavný sjednotitel“, [https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-konrad-adenauer\\_cs.pdf](https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-konrad-adenauer_cs.pdf) (staženo 20.2.2023)

<sup>11</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 38.

<sup>12</sup> *Ibid.*, 39.

<sup>13</sup> *Ibid.*, 39.

<sup>14</sup> Lukáš Novotný, *Spolková republika Německo*, (Praha,2014), 43.

<sup>15</sup> *Ibid.*, 47–48.

<sup>16</sup> *Ibid.*, 52.

druhé světové válce.<sup>17</sup> Adenauer měl zároveň velký odpor ke komunistickému režimu. Představa, že by se Německo ubíralo východním směrem pro něj byla neúnosná.

Ještě před vznikem SRN Adenauer prosazoval spojení tří okupačních zón a vznik jednoho státu. Přestože byl podporovatelem budoucího sjednocení Německa, bylo mu jasné, že současné politické klima toto sjednocení neumožní. Vznikl tedy západní stát Spolková republika Německo, který však měly pod svojí kontrolou vítězné mocnosti. Konrad Adenauer byl 15. září 1949 Parlamentní radou zvolen do funkce spolkového kancléře, kde úřadoval od roku 1949 až do roku 1963.<sup>18</sup> Z počátku panovaly ve společnosti obavy, že je Adenauer příliš starý na funkci kancléře a nebude tedy schopný zvládnout těžké poválečné úkoly. Jeho kancléřství přišlo v době, kdy bylo zapotřebí vyvedení západoněmecké společnosti z její dezorganizace po druhé světové válce a zavést ji ke stabilní a fungující demokracii.<sup>19</sup>

## 1.2. Západní kurz

Konradu Adenauerovi, jako novému kancléři SRN bylo jasné, že se Německo nepostaví na nohy samo. Zároveň už od začátku počítal s rozdělenou Evropou a s nebezpečím studené války, a z toho důvodu se nesoustředil se na vnitřní politiku SRN a spory s levicí, ale upřednostňoval zahraniční politiku.<sup>20</sup> Všechny jeho politické kroky měly vést k budoucímu sjednocení Německa a mírů v Evropě. Sjednocení chtěl však dosáhnout skrze integraci do západních struktur. Věřil, že právě západní mocnosti, a hlavně USA budou tím správným politickým, hospodářským a ochranným partnerem.

Již dříve Adenauer vycházel ze své teorie, že pokud se západní Německo začlení do svazku západní Evropy a tímto propojením bude vytvořena Unie západoevropských států, budou zajištěny bezpečnostní Francie a Belgie.<sup>21</sup> Tyto země, zejména Francie, se obávaly, že by se západní Německo s příliš velkými pravomocemi mohlo znovu stát nebezpečným.

Propojení západní Evropy se tedy stalo jedním z hlavních cílů. Nejen že by bránilo před potencionální hrozbou studené války, do které bylo Německo vtaženo a figurovalo jako malé bojiště, ale zároveň by se západní Evropa stala silným a jednotným útvarem.

---

<sup>17</sup> Gabriele D'Ottavio, *Europa mit den Deutschen: die Bundesrepublik und die europäische Integration (1949-1966)*, (Berlin, 2016), 19.

<sup>18</sup> Müller, *Dějiny Německa*, 345.

<sup>19</sup> D'Ottavio, *Europa mit den Deutschen: die Bundesrepublik und die europäische Integration (1949-1966)*, 19.

<sup>20</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 44.

<sup>21</sup> Ibid.

Nedůvěra západnímu Německu mezi západními vládami byla velmi vysoká. Integrace na západ by ukazovala západním spojencům a státům Beneluxu, že je SRN loajální a demokratický stát a zároveň by zajišťovala politické směřování země i s jeho potřebnou bezpečností, zejména vůči východnímu sovětskému nebezpečí.<sup>22</sup> Za nejdůležitějšího partnera považoval Adenauer USA. Adenauer v jednom ze svých projevů tvrdil: „Je třeba navázat hluboké a trvalé vztahy s USA. Je to jediná záchrana Evropy.“<sup>23</sup> Nejen že USA již od roku 1947 podporovalo západní Německo Marshallovým plánem, ale zároveň bylo hlavním soupeřem SSSR. Bylo tedy v zájmu USA, aby západní Evropa vzkvétala.

Jak již bylo zmíněno, SRN sice byla oficiální stát se svým základním zákonem, avšak platit zde okupační statut, který dával vítězným mocnostem jistou kontrolu nad západním Německem. Zahraniční politika SRN byla tedy vázána i na politiku Francie, USA a Velké Británie. Existovala tzv. Vysoká komise, která řídila a kontrolovala celé okupované západní Německo. Její pravomoci byly velmi rozsáhlé, protože kontrolovala, zda jsou dodržovány zákony, reparace a jiná poválečná nařízení.<sup>24</sup> Vysoká komise také řídila i zahraniční politiku. Konrad Adenauer jako kancléř tedy téměř neměl prostor pro jakékoliv kroky, a tak s touto komisí musel spolupracovat. V čele této komise složené ze tří komisařů byl Američan McCloy, dále Francouz Francois-Poncet a britský generál Robertson.<sup>25</sup> Nejdůležitějším cílem Adenauerovy politiky tedy bylo zrušení tohoto statutu a tím zajištění suverenity Německa.

Ze začátku byla politika této komise velmi tvrdá, avšak později na nátlak USA začala hájit zájmy SRN.<sup>26</sup> Až do roku 1955, kdy se SRN zbavila okupačního statutu, neexistovala funkce ministra zahraničních věcí, a tak tento úřad ztělesňoval kancléř, a právě proto, byla Adenauerova zahraniční diplomacie tak výrazná.<sup>27</sup> Krátce po vzniku SRN dosáhl první úpravy tohoto statutu. Adenauer využil toho, že na mezinárodní scéně panovaly obavy ze studené války. Díky jeho nátlaku byla dne 22. listopadu 1949 podepsána Petersberská dohoda mezi vládou SRN a Vysokou komisí.<sup>28</sup> Na základě této dohody byly zrušeny demontáže v západním Německu. To v SRN znamenalo velkou úlevu

---

<sup>22</sup> Novotný, *Spolková republika Německo*, 53.

<sup>23</sup> Konrad Adenauer, „Es musste alles neu gemacht werden“, Bundesvorstandsprotokollen zum Treffen des CDU-Bundesvorstands am 15. Juli 1953.

<sup>24</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 60.

<sup>25</sup> *Ibid.*, 61.

<sup>26</sup> *Ibid.*, 62.

<sup>27</sup> Edgar Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, (Praha, 2006), 43.

<sup>28</sup> Müller, *Dějiny Německa*, 349.

pro obyvatelstvo a pomohlo tak růstu hospodářství.

Nejdůležitějším bodem této smlouvy bylo získání povolení k navazování konzulátních styků a možnost vstupu do mezinárodních organizací.<sup>29</sup> Díky tomu byla SRN přizvána, aby se stala členem Rady Evropy. Rada Evropy byla založena 5. května 1949, měla za cíl dosažení „větší jednoty mezi členy za účelem ochrany a realizace ideálů a principů, které jsou jejich společným dědictvím, a usnadnění jejich hospodářského a sociálního rozvoje“<sup>30</sup> SRN bylo přizváno v roce 1950 a právoplatným členem se stalo až v roce 1951.<sup>31</sup>

Aby Adenauer dosáhl těchto úspěchů, musel také udělat několik ústupků. Na základě Petersberské dohody se změnila i situace v Porúří. Jak už bylo zmíněno Mezinárodní úřad pro Porúří měl pod svojí správou nejdůležitější průmyslovou oblast Německa. Na základě Petersberské dohody se SRN stala také součástí tohoto kontrolního úřadu. Vstup SRN do tohoto úřadu však znamenal „legalizaci mezinárodní kontroly produkce a distribuce porúrského báňského a hutního průmyslu,“ kterou vláda SRN dlouho nechtěla přijmout.<sup>32</sup>

Adenauerovo jednání o situaci v Porúří se setkala s velkou kritikou ve Spolkovém sněmu. Jeho dlouholetý politický rival z opoziční strany SPD Kurt Schumacher označil Konrada Adenauera „kancléřem spojenců“.<sup>33</sup> Schumacher nekritizoval snahy integrace na západ, avšak neschvaloval přehnanou otevřenost vůči západním mocnostem.<sup>34</sup> Dále Schumacher poukazoval, že přehnaná integrace oddaluje cíl budoucího sjednocení Německa, které podle něj Adenauer odsunul na druhou kolej.<sup>35</sup>

Adenauer si však narozdíl od Schumachera uvědomoval, že snaha o sjednocení Německa odrazuje západní státy a zároveň protahuje evropskou integraci SRN a dokázal si ve Spolkovém sněmu svoji prozápadní politiku prosadit.<sup>36</sup> Všechny politické kroky, které dělal byly vstřícné vůči západu a měly za cíl ukázat, že je SRN loajální demokratický stát. Díky své snaze ukázat, že hájí zájmy propojené západní Evropy a že je ochoten dělat ústupky, si Adenauer pomalu začínal získávat sympatie západních mocností a tím se mu dařilo dostat SRN do západních struktur.

---

<sup>29</sup> Müller, *Dějiny Německa*, 349.

<sup>30</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 65.

<sup>31</sup> Müller, *Dějiny Německa*, 351.

<sup>32</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 63.

<sup>33</sup> Müller, *Dějiny Německa*, 351.

<sup>34</sup> Lukáš Novotný, *Spolková republika Německo*, (Praha, 2014), 53.

<sup>35</sup> Ibid.

<sup>36</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 62.

## 2. Ekonomický rozměr zahraniční politiky SRN

### 2.1. Francouzsko-německé vztahy

Z mezinárodněpolitického pohledu byla západoněmecká ekonomika závislá na Marshallově plánu, tedy na pomoci USA. Zejména díky této pomoci se začalo nejen západní Německo, ale i celá západní Evropa pomalu vzpamatovávat z druhé světové války. Přestože se u evropských vlád lišil názor na nadnárodní integraci a mezivládní partnerství, byl zde zájem o obnovu hospodářství a využití velkého evropského trhu.<sup>37</sup> Postupně se začala prosazovat myšlenka vytvoření společného evropského trhu a rozvíjení mezinárodní spolupráce za cílem prosperity a ekonomické stability v Evropě.<sup>38</sup>

Situace v SRN, přes všechnu ekonomickou pomoc, nebyla příznivá. Do již zmíněné Petersberské smlouvy zde probíhaly demontáže, což negativně ovlivnilo hospodářství. Hlavní hospodářské centrum, bylo v Porúří a v okupovaném Sársku. Tato dvě území neměla vláda SRN pod svojí kontrolou. V této době bylo Sársko pod okupací Francouzské vlády, která jej k sobě chtěla přidružit jako součást válečných reparací a oblast Porúří by spadala pod Mezinárodní úřad pro Porúří.

Sársko jako hospodářsky výhodné území bohaté na ložiska uhlí, bylo po dlouhá desetiletí v geopolitickém zájmu jak Francie, tak Německa. Francouzská vláda se nechtěla Sársku vzdát, a dokonce z něj v roce 1950 vytvořila protektorát. Území Sársku a Porúří byla hlavní překážkou ve zlepšení vztahů mezi Francií a SRN.<sup>39</sup> Získání těchto dvou území byl jedním z hlavních cílů Konrada Adenauera. Přestože Sársko i nadále bylo protektorátem až do roku 1955, Adenauer musel ustoupit a vstoupit do Rady Evropy po bohu Sársku na stejné úrovni.<sup>40</sup> Obě tato území a jejich hospodářský potenciál nadále blokovala francouzská vláda.

Důvodem pro francouzskou nenávist vůči Německu byly už několik desítek let napjaté vztahy. Pro Francii byla invaze v roce 1940 třetím útokem jejího východního souseda za posledních sedmdesát let, tedy po francouzsko-pruské válce v letech 1870–71 a první světové válce v roce 1914–18.<sup>41</sup> Není tedy divu, že se Francouzská vláda nejvíce zasazovala o demontáže v Německu, chtěla si udržet svoje postavení v Evropě a zdráhala

---

<sup>37</sup> Fiala, *Evropská unie*, 51.

<sup>38</sup> *Ibid.*

<sup>39</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 64.

<sup>40</sup> *Ibid.*, 65.

<sup>41</sup> Victor Gavin Munte, „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, in *A History of Franco-German Relations in Europe History*, (New York, 2008), 166.

se vpustit SRN na mezinárodní scénu.

Krátce po založení SRN se integrační procesy v Evropě začaly blokovat, a to zejména kvůli Francouzské politice.<sup>42</sup> Integrací SRN, kterou měl za cíl Konrad Adenauer, by oslaboval pozici Francie. Adenauer přesto věřil, že klíčem ke sjednocení Evropy a míru je usmíření mezi Francií a Německem.<sup>43</sup> Vší silou ukazoval, že jedná v zájmu celé Evropy a že hájí bezpečnostní zájmy Francie. Francouzská vláda však vedla svoji mocenskou politiku a snažila se docílit silného postavení v Evropě.

## 2.2. Schumanův plán

Před vznikem SRN se v roce 1948 konala konference v Haagu, kde byl přítomen i Konrad Adenauer. Na této konferenci se jednalo o myšlenku vytvoření evropského společenství, které mělo mít sjednocená politická a hospodářská pravidla.<sup>44</sup> Tyto plány se však nakonec neuskutečnily a zůstaly pouze vizí evropských politiků. Přestože v západní Evropě byla zřízena Rada Evropy a také Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, nebyly tyto organizace dostatečným prostředkem k hluboké evropské integraci.<sup>45</sup> Do roku 1950 měla nejsilnější pozici v Evropě Velká Británie, avšak později se této pozice ujala Francie, která začala prosazovat především své zájmy.<sup>46</sup> Francouzská vláda se v této době řídila de Gaullovou zahraniční koncepcí, která zůstávala na starých metodách evropských států snažících se upevnit své dominantní postavení.<sup>47</sup>

Evropa však v tomto uskupení nemohla fungovat věčně. Postupem času se začala projevovat ekonomická krize, která „byla vyvolána nedostatkem uhlí, protože uhlí z německých dolů se rozdělovalo podle jednostranného zájmu okupačních úřadů a některá dlouhodobá opatření spojeneckých okupačních úřadů poškozovala rozvoj obnovující se západoněmecké ekonomiky“.<sup>48</sup> Tyto aktivity jen zhoršovaly francouzsko-německé vztahy a přispívaly k napětí v Evropě. Francouzská politika byla do této doby založena na nadřazenosti vůči Německu, kterou si chtěla udržet. Avšak Francouzská vláda měla obavy, že by se Německo mohlo vydat vlastní cestou, nebo by se dokonce mohlo připojit

---

<sup>42</sup> Wolfrum, *Zdrařilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 86.

<sup>43</sup> *Ibid.*, 83.

<sup>44</sup> Brunn, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*, 61.

<sup>45</sup> *Ibid.*, 70.

<sup>46</sup> *Ibid.*

<sup>47</sup> Milan Čáky, "Schumanov projekt spoločnej Europy", *Slovenská politologická revue 1*, (2003), <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=5566> (staženo 5.4.2023).

<sup>48</sup> *Ibid.*

k východu.<sup>49</sup> Z těchto důvodů byl francouzským ministrem zahraničí Robertem Schumanem dne 9. května 1950 předložen přelomový plán, který obsahoval propojení západoněmecké a francouzské uhelné produkce a výroby oceli.<sup>50</sup> Tento hospodářský sektor měl být dle plánu postaven pod hospodářskou kontrolu a dle možností měli být do tohoto plánovaného společenství přidruženy i další evropské státy. Tento plán později dostal název Schumanův plán a je považován za „rodný list Evropy“.<sup>51</sup>

Robert Schumann je jednou z nejvýznamnějších politických osobností Evropy. Schumann se narodil v Lucembursku, ale většinu života strávil v Lotrinsku, které bylo Německé, a poté Francouzské.<sup>52</sup> Fakt, že strávil většinu svého života v Lotrinsku přispělo k tomu, že se snažil o spřátelení Francie a Německa. Předtím než představil svůj slavný plán, podílel se i na jiných významných evropských událostech. Jako ministr zahraničí podepsal za Francii vstup do Rady Evropy. Za Schumanovým plánem stál do značné míry francouzský ekonom Jean Monet. Jeho úkolem byla původně rekonstrukce francouzského hospodářského systému po druhé světové válce.<sup>53</sup> Monet si uvědomil že jedině, co může francouzský a také evropský průmysl zachránit je vzájemná spolupráce a zakopání válečné sekery mezi Německem a Francií.

Francouzská vláda se bála, že by hospodářskou samostatní získala SRN ekonomickou nadvládu, které by Francie nemohla konkurovat.<sup>54</sup> Zároveň však panovaly nejen ve Francii ale i v celé Evropě obavy, že by německá ekonomická dominance způsobená rozkvétajícím průmyslem mohla přejít i opětovnému vyzbrojování a Německo by bylo vnímáno jako nebezpečný stát. Jean Monet tedy v Schumanově plánu navrhl, že zásobování francouzské a západoněmecké ekonomiky s uhlím a ocelí, export, mzdy a doprava bude probíhat za rovných podmínek a bude tedy vytvořen stejný základ pro průmysl obou států.<sup>55</sup> Francie a SRN by si v takovém případě navzájem nemohly konkurovat.

V přesném znění Schumanovy deklarace stojí: „Navrhuje podřídit celou francouzsko-německou výrobu uhlí a oceli společnému Vysokému úřadu, jako organizaci otevřené účasti jiných evropských zemí. Zavedení společné výroby uhlí a oceli bude mít za následek okamžité vytvoření společných základů pro ekonomický rozvoj, jakožto první etapu

---

<sup>49</sup> Brunn, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*, 75.

<sup>50</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 86., Na základě této události slavíme 9. května den Evropy.

<sup>51</sup> *Ibid.*, 87.

<sup>52</sup> Čáky, "Schumanov projekt spoločnej Evropy".

<sup>53</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 75.

<sup>54</sup> Brunn, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*, 75.

<sup>55</sup> *Ibid.*

Evropské federace, a změni situaci v oblastech, kde se odedávna vyráběly zbraně pro války, jejichž oběťmi byly nejčastěji tyto oblasti samy.<sup>56</sup>

Byl ale dobrý krok zapojit se do francouzského plánu? Pro SRN by to tedy znamenalo obnovení průmyslu a opětovné nastartování hospodářství, které by bylo propojené nejen s Francií ale všemi státy, které by se do tzv. Montánní unie přidaly. Schumanův plán tedy sliboval že uvedená opatření odstraní jakoukoliv možnost války mezi Francií a Německem a zároveň udělají první krok k evropské federaci.<sup>57</sup> Jak Konrad Adenauer ve svém projevu tvrdil: „V posledních desetiletích i staletích se hrálo uhlí a ocel v konfliktech mezi národy Evropy destruktivní úlohu, protože se bez nich neobešla výroba zbraní. Doufejme, že uhlí a ocel nyní evropské národy semkne a pomůže jim uvažovat a jednat společně.“<sup>58</sup>

Na toto hospodářské propojení by pak mohly navázat další evropské integrační prvky. Tento plán tedy představoval konkrétní řešení francouzsko-německého uhelného a ocelářského problému a zároveň řešení problému evropských válek a začlenění SRN do této instituce bez rizika pro evropské země.<sup>59</sup> Vybudování evropské federace, naznačené již v Schumanově deklaraci, bylo platné jak pro Spojené státy, které po této federalizované koncepci podle jejich vzoru toužily, tak pro SRN, kde se ukázalo, že ESUO vede k nové Evropě, kde by mohlo najít své místo i nové Německo.<sup>60</sup>

Představení Schumanova plánu znamenalo velký obrat pro zahraniční a hospodářskou politiku SRN. Sjednocení států do unie znamenalo pro SRN jasné znamení, že jsou součástí západních evropských struktur. Zároveň se vyřešila situace v Porúří a západní Německo mělo více odbytišť pro svůj hutní a ocelářský průmysl. Přes velké výhody, které Schumanův plán přinášel, zde byly i určité obavy. Konrad Adenauer plán přijal velmi pozitivně, avšak opoziční SPD jej považovala za „ponižující“ projekt vůči Německu.<sup>61</sup> Kurt Schumacher se obával, že by bylo západoněmecké hospodářství kvůli Schumanově plánu i po ukončení okupačního statutu stále pod kontrolou, a že by se SRN až příliš začlenilo na západ, což by znamenalo oddálení budoucího sjednocení Německa.<sup>62</sup> Zároveň

---

<sup>56</sup> Schumanova deklarace (9.5.1950), [https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950\\_cs](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_cs) (staženo 5.4.2023).

<sup>57</sup> Munte, „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, 168.

<sup>58</sup> Evropská komise, „Konrad Adenauer: pragmatický demokrat a neúnavný sjednotitel“, [https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers/konrad-adenauer\\_cs](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers/konrad-adenauer_cs) (staženo 20.2.2023).

<sup>59</sup> Munte, „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, 168.

<sup>60</sup> Ibid., 169.

<sup>61</sup> Novotný, *Spolková republika Německo*, 53.

<sup>62</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 80.

bylo původním plánem sociálních demokratů, že situace v Porúří se vyřeší skrze znárodnění podniků v této oblasti.<sup>63</sup> ESUO tedy znamenalo pro západoněmecké sociální demokraty přesný opak jejich plánů.

Přestože se tento plán navrhnutý francouzskou vládou zdál jako záchrana a řešení evropské hospodářské a politické krize, byl koncipován tak aby z něj Francie vyšla co nejlépe. Francouzské motivace k uskutečnění tohoto plánu byly zřejmé. Další problém pro SRN byl, že francouzská vláda neměla žádné plány pro budoucí kroky po Schumanově plánu, jelikož jak už bylo řečeno, neměla v úmyslu Evropu federalizovat a rozmělnit se v ní, ale spíše být nadřazenou zemí.<sup>64</sup> Francouzská vláda si chtěla i do budoucna zachovat přístup a kontrolu nad ložisky uhlí v Porúří a produkci oceli.<sup>65</sup>

Tento plán měl pozitivní reakce od americké vlády, která už delší dobu žádala uklidnění napětí v západní Evropě. Spojené státy byly silnějším zastáncem evropské federalizace než Evropané sami, protože Evropa byla klíčovým územím oblasti americké bezpečnosti.<sup>66</sup> Zároveň chtěla vláda USA, aby se SRN zapojilo do evropských struktur a tím se obnovila důležitá evropská odvětví kterých USA mohlo využít.<sup>67</sup> Ukázalo se tedy, že vznik tohoto společenství je prospěšné pro všechny zúčastněné země.

Vláda SRN tento návrh přijala i přes výše zmíněná rizika. Konrad Adenauer v tomto plánu viděl velký potenciál k dosažení jeho politických cílů na západě. Rober Schumman, ve svých politických postojích a jednáních s Adenauerem dával najevo, že vytvořením tohoto společenství se Francouzská vláda nesnaží získat vliv na západoněmeckém průmyslu, ale že jim jde o vytvoření jednotné evropské budoucnosti.<sup>68</sup>

### 2.3. Důsledky vzniku ESUO

Na základě předložené Schumanovy deklaráce se tedy začalo jednat o uskutečnění Schumanova plánu. Tohoto jednání se nakonec účastnila Francie, SRN, Itálie a státy Beneluxu. Konrad Agentuře považoval vznik tohoto společenství za zásadní a hájil při vyjednávání zájmy SRN. Dne 18. dubna 1951 byla v Paříži podepsána smlouva o

---

<sup>63</sup> Milan Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, *Slovenská politologická revue*, č.1 (2004): 9, <https://www-ceeol-com.ezproxy.is.cuni.cz/search/viewpdf?id=5594> (staženo 5.4.2023).

<sup>64</sup> Munte, „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, 168.

<sup>65</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 76.

<sup>66</sup> Pavel Příkryl. "Spojené státy a evropská integrace: příklad strategie regionální hegemonie". *Mezinárodní vztahy* 46(3), 5–6.

<sup>67</sup> Fiala, *Evropská unie*, 54.

<sup>68</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 4.

Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO), která měla platnost na dalších 50 let.<sup>69</sup> Podepsala ji Francie, SRN, státy Beneluxu a Itálie.<sup>70</sup> Toto společenství znamenalo první krok k evropské federalizaci a je považována za základ dnešní Evropské unie. Po dlouhém ratifikačním procesu vstoupila smlouva v platnost 27. července 1952 a ještě v tomto roce začala tato instituce fungovat.<sup>71</sup>

Na základě smlouvy o Evropském společenství uhlí a oceli byly zřízeny výkonné orgány, které měly napomáhat chodu tohoto společenství. Nejvýznamnějším byl „Vysoký úřad“ sestavený z devíti členů z členských států, kteří měli pravomoci vydávat nařízení pro usměrňování a kontrolu produkce a cen.<sup>72</sup> Členské země ESUO nominovaly do Vysokého úřadu vždy dva členy za svou zemi na dobu šesti let.<sup>73</sup> Vedle Vysokého úřadu byly zřízeny i další instituce jako Zvláštní ministerská rada, Společné shromáždění a Soudní dvůr, které dohlížely na demokratické vedení společenství a dodržování Pařížské smlouvy.<sup>74</sup> Soudní dvůr byl určen jako poslední instituce z řady, proti jehož rozhodnutí se již nedalo odvolat.<sup>75</sup> Součástí těchto všech orgánů byly i členové SRN.

ESUO se ukázalo jako vydařený projekt. Díky tomuto společenství začaly skrze vzájemnou spolupráci členské státy ESUO vzkvétat. Zlepšily se podmínky v oblasti hospodářství, tím že se regulovaly ceny a cel mezi členskými zeměmi. Založení tohoto společenství mělo i velký význam pro politickou situaci v Evropě, neboť tato hospodářská spolupráce, nutila ke spolupráci bývalé nepřátelené země a donutila ke spolupráci i země vně ESUO.<sup>76</sup> Toto společenství významně přispělo k integračnímu procesu v Evropě. Největší relevanci však měl vznik Soudního dvora, který si jako jediný vydobyl nezávislost a autoritu a byl stavebním kamenem navazujících evropských institucí.<sup>77</sup> ESUO však nebylo bezchybné, neboť se ukázalo, že se některé členské státy bránily určitým nařízením. Bylo tedy třeba zavést další instituce a hlouběji evropské státy propojit.

Co se týče SRN, ESUO jí přineslo asi největší výhody ze všech zúčastněných zemí. SRN se stalo plnohodnotným členem všech řídicích orgánů tohoto společenství, což

---

<sup>69</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 83.

<sup>70</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 87.

<sup>71</sup> Fiala, *Evropská unie*, 56.

<sup>72</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 83–84.

<sup>73</sup> Fiala, *Evropská unie*, 57.

<sup>74</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 85.

<sup>75</sup> Fiala, *Evropská unie*, 58.

<sup>76</sup> *Ibid.*, 60.

<sup>77</sup> *Ibid.*

znamenal oficiální začlenění se do západních struktur. Prozápádní koncepce Adenauerovy prozápadní politiky byla tedy úspěšná, alespoň v ekonomickém sektoru. Ze všech zúčastněných zemí měla SRN obrovskou převahu v těžbě uhlí, a tak se díky tomuto plánu velmi rychle ekonomicky posunulo.<sup>78</sup> Ministr zahraničí a kancléř Hans Dietrich Genscher hodnotil vytvoření tohoto společenství za důležitou událost v dějinách Německa, protože byla zahájena důležitá etapa, na cestě integrace SRN do západních struktur a zároveň se přeshraniční spolupráce a mír staly součástí života v Evropě.<sup>79</sup>

---

<sup>78</sup> Petr König, Lubor Lacina a Jan Přenosil, *Učebnice evropské integrace* (Barrister & Principal, 2007), 29. ISBN 978-80-7364-044-6.

<sup>79</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 9.

### 3. Bezpečnostní rozměr zahraniční politiky SRN

#### 3.1. Bezpečnostní situace v Evropě

Vznik ESUO pomohl hospodářskému a politickému propojení členských států, avšak později se ukázalo že toto společenství není dostačující. ESUO vyřešilo z části francouzsko-německý konflikt v ekonomické oblasti, obavy Francie z možné německé agrese a pomohlo k posílení těžkého průmyslu v Evropě.<sup>80</sup> ESUO však nepřinášelo žádné propojení v oblasti evropské obranné strategie, která se stala důležitým bodem v 50. letech 20. st.

Aby se předešlo budoucím bezpečnostním problémům byl již před vznikem ESUO v roce Bruselský pakt. Bruselský pakt neboli tzv. Západní unie (*Western Union*) byl podepsán 17. března 1948 a zavazoval své členy k vojenské, hospodářské, sociální a kulturní spolupráci, avšak později tato spolupráce fungovala jen na obranné úrovni.<sup>81</sup> Členy tohoto paktu patřila Velká Británie, Francie a státy Beneluxu. Původně byl tento plán koncipován proti Německu a zejména proti SSSR.<sup>82</sup> Tato obranná aliance působila pouze na evropské úrovni. Na základě tohoto paktu byla v roce 1949 založena také Severoatlantická aliance (NATO), již za účasti USA, jejíž úkol byla zejména obrana proti Sovětskému a jiným bezpečnostním hrozbám.<sup>83</sup> Mezi členy těchto obranných institucí však nepatřila SRN.

V 50. letech 20. st. rostl v západním světě strach z potencionálního válečného útoku ze strany SSSR. Studená válka v tomto období vrcholila, a to ovlivňovala nejen USA, ale i západní Evropu. Bylo třeba se na připravit potencionální nebezpečí. V tomto období nastává přelom budování evropské federalizace, neboť už nešlo pouze o hospodářské problémy, ale o nutné změny v oblasti vyzbrojování a obrany proti východnímu nepříteli.<sup>84</sup> Západní Evropa nebyla materiálně a vojensky připravená na jakýkoliv bojový konflikt.

Kvůli již zmíněnému potencionálnímu válečnému konfliktu, se objevila myšlenka vytvoření jednotné evropské armády, která by případně mohla bránit Evropu proti východu. Vzhledem k tomuto politicko-bezpečnostnímu klimatu se Adenauer pokusil o

---

<sup>80</sup> Fiala, *Evropská unie*, 60.

<sup>81</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 55.

<sup>82</sup> *Ibid.*

<sup>83</sup> *Ibid.*

<sup>84</sup> Milan Kynický, „Charles de Gaulle, Konrad Adenauer a kořeny francouzsko-německé spolupráce“, *Euractive.sk*, (4.11.2004), <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/opinion/charles-de-gaulle-konrad-adenauer-a-koreny-francouzsko-nmeck/> (staženo 5.4.2023).

využití situace a snažil se o znovuvyzbrojení západního Německa a přijetí do NATO. Pro SRN by to znamenalo další integrační kroky do západních struktur. Tento cíl však nebyl jednoduchý, neboť měl několik překážek, zejména ty psychologické.<sup>85</sup> Představa, že by Německo mohlo mít vlastní armádu, jen několik let po válečných zločinech, které spáchalo, byla hrozivá pro mnoho světových států, a to zejména pro Francii, která již jak zmíněno, měla s válčením proti Němcům mnohonásobné zkušenosti.<sup>86</sup> Adenauer se přesto snažil přesvědčit USA, které měly hlavní slovo, a které již ze začátku integraci SRN na západ a její vyzbrojení podporovaly.

Změnu v tomto přístupu přinesla až Korejská válka. Dne 25. června 1950 vstoupila komunistická vojska Severní Koreji na území Jižní Koreji, která patřila k zájmům USA.<sup>87</sup> Přestože se tento konflikt odehrával na druhé straně zeměkoule, vystrašil a zalarmoval celý svět, a to zejména západní Evropu a USA. Tato válka, do které se zapojilo i USA řada dalších zemí, byla jedním z vrcholů studené války.<sup>88</sup> Toto střetnutí se zcela snadno mohla stát celosvětovým konfliktem mezi východem a západem, což by mohlo vést k třetí světové válce.

Kvůli tomuto konfliktu, který způsobil hysterii v celém západním světě, bylo třeba rychle zlepšit obranyschopnost západu. Vybudování západoevropské armády, která by v případě napadení bránila státy západní Evropy, bylo prioritou všech západních vlád. Bylo zřejmé, že je třeba, aby se západní Německo zapojilo do společné obrany Evropy, neboť západ by nebyl schopný případnou válku bez západního Německa vyhrát.<sup>89</sup>

Tato situace hrála do karet Konradu Adenauerovi, který se již před tímto konfliktem snažil o znovuvyzbrojení SRN. Adenauer upozorňoval USA na potencionální agresivní operaci v Evropě po vzoru Korejské války, a proto žádal vysokou komisi o vytvoření obranného dobrovolnického sboru v západním Německu, čímž ukazoval odhodlání bránit západní hranici Evropy.<sup>90</sup> Zároveň upozorňoval na existenci tajné policie v NDR, která by mohla být nebezpečná pro SRN a je třeba se jí v případě konfliktu bránit.<sup>91</sup>

Na základě těchto Adenauerových požadavků a Korejské krize jednaly západní velmoci jednat o roli západního Německa v evropské armádě. Výsledkem jednání bylo,

---

<sup>85</sup> Wolfrum, *Zdrařilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 88.

<sup>86</sup> *Ibid.*

<sup>87</sup> *Ibid.*

<sup>88</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 92.

<sup>89</sup> *Ibid.*, 93.

<sup>90</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 68.

<sup>91</sup> Vladimír Nálečka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, in *Světová politika ve 20. století*, (Praha, 2000), 10.

zvýšení počtu okupačních jednotek na území SRN, zrušení určitých omezení v SRN, zrušení válečného stavu a zavázání se západních mocností, že případě útoku budou západní mocnosti bránit SRN.<sup>92</sup>

Výsledek těchto jednání se však nelíbil Američanům. USA v čele s tehdejšími prezidentem Trumanem, tlačily na vyzbrojení západoněmecké armády a vytvoření evropské armády, neboť bylo nutné co nejrychleji zabezpečit západní hranici Evropy.<sup>93</sup> Proto USA Adenauerovy snahy o znovuvyzbrojení a připojení se k evropské armádě podporovaly, avšak země západní Evropy byly vůči tomuto návrhu skeptičtí.<sup>94</sup> Návrh, že by SRN opět měla svoji armádu se nikomu nelíbil, neboť ve společnosti stále panovala protiněmecká nálada vzhledem k událostem druhé světové války.

Zejména francouzská vláda nesouhlasila s vyzbrojením západního Německa, neboť z jejich strany byla vedena jasná diskriminační politika vůči SRN. Jak tomu bylo i v případě ESUO i teď Francouzi hájili své mocenské zájmy a nechtěli, aby se z SRN stala mocným západoevropským státem. Zbylí členové NATO považovali znovuvyzbrojení SRN za důležitou část evropské obranné strategie a kvůli tomuto nátlaku se Francie v čele s Robertem Schumanem ocitla v politické izolaci, protože byli jako jediní proti německému znovuvyzbrojení.<sup>95</sup> Francouzská vláda se bála, že se USA dohodnou na znovuvyzbrojení a na vybudování západoevropské armády přímo se západoněmeckou vládou a tím ztratí Francie svoji pozici v Evropě a pozici vlivného partnera Američanů.<sup>96</sup> Kvůli bezpečnostní situaci v Evropě a na nátlak USA a dalších západoevropských zemí však západoevropská armáda musela vzniknout i za účasti SRN a Francie.

### 3.2. Plán pro vznik EOS

Francouzská vláda se výše zmíněnou situaci pokusila vyřešit vlastním návrhem, který by umožňoval kontrolu nad využíváním vojenských jednotek SRN.<sup>97</sup> Podstatou návrhu bylo vytvoření evropského vojenského společenství, které by urychlilo evropskou integraci zapojením všech západoněmeckých států včetně SRN.<sup>98</sup> Konrad Adenauer již v roce 1949

---

<sup>92</sup> Nálečka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 10.

<sup>93</sup> Christopher Booker, Richard North, *Skryté dějiny evropské integrace od orku 1918 do současnosti*, (Brno: Barrister & Principal, 2006), 88.

<sup>94</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 93.

<sup>95</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváření evropských struktur“, 20.

<sup>96</sup> Ibid.

<sup>97</sup> Fiala, *Evropská unie*, 61.

<sup>98</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváření evropských struktur“, 20.

prohlašoval, že by se SRN účastnila evropské bezpečnostní strategie, ne ve formě Wehrmachtu, ale ve formě německého bojového útvaru, který by byl součástí budoucí federální evropské armády. Tento návrh byl výhodný jak pro Německo, tak pro Francii.<sup>99</sup>

Robert Schumacher se tedy rozhodl přijít s vlastním plánem na podporu obrany západní Evropy i za účasti SRN. Na tomto plánu spolupracoval francouzský ministerský předseda René Pleven, podle kterého se také tento plán jmenuje. Tzv. Plevenův plán byl 24. října 1950 oficiálně ve vládním prohlášení představen na zasedání francouzského parlamentu.<sup>100</sup> Dne 28. října 1950 ho René Pleven představil na zasedání atlantického společenství.<sup>101</sup>

Tento plán zahrnoval rozšíření původního Schumanova plánu na oblast obrany, čímž by se položily základy budoucí evropské armády.<sup>102</sup> Dle francouzského návrhu by se vytvořila evropská armáda za účasti SRN, avšak SRN by neměla právo na vytvoření vlastní armády, ale její vojenské složky by byly součástí pouze armády evropské.<sup>103</sup> Německá vojska by tedy byla rozptýlena v evropské armádě a byla by podřízena Radě Evropy.<sup>104</sup> Díky tomuto plánu by se západní státy vyhnuly případné západoněmecké agresi, které se v této době stále ještě obávaly.

Američané z počátku tento plán příliš nepodporovali, neboť chtěli úplné zapojení západního Německa. Zároveň si byli vědomi úmyslů francouzské vlády, která v této obranné politice hájila především své mocenské zájmy a postavení v Evropě, a nikoliv federalizaci západní Evropy. Předností Plevenova plánu však bylo zařazení otázky německého znovuvyzbrojení do rámce definovaného Schumanovým plánem, čímž zajistil kontinuitu slíbenou v deklaraci.<sup>105</sup> Zároveň by evropská armáda znamenala zlepšení politického vývoje a upevnění vztahů mezi zeměmi západní Evropy a USA, které by si tak upevnili svůj vliv v Evropě.<sup>106</sup> Američané tedy souhlasili s francouzským návrhem, neboť tím Francie neoficiálně souhlasila s vyzbrojením německé armády, avšak ostatní členové NATO se vůči Plevenově plánu stavěli skepticky.<sup>107</sup>

---

<sup>99</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 20.

<sup>100</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 89.

<sup>101</sup> Ibid.

<sup>102</sup> Christopher Booker, Richard North, *Skryté dějiny evropské integrace od orku 1918 do současnosti*, (Brno: Barrister & Principal, 2006), 88.

<sup>103</sup> Ibid.

<sup>104</sup> Nálevka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 11.

<sup>105</sup> Munte, „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, 169.

<sup>106</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 21.

<sup>107</sup> Ibid., 22.

Tento plán nepředstavoval významné integrační východy pro západní Německo. Stejně jako v Schumanově plánu, tak i zde se daly pozorovat francouzské diskriminační zájmy vůči SRN. Konrad Adenauer se domníval, že Francouzi s tímto plánem přišli, aby zdrželi znovuvyzbrojení německých jednotek o co nejdelší dobu.<sup>108</sup> Plevelův plán Konrad Adenauer z počátku zamítal, protože jej považoval za diskriminační vůči SRN, ale rozhodl se o tomto plánu takticky jednat s francouzskou vládou.<sup>109</sup> Adenauer navrhl, že výměnou za účast v EOS za podmínek francouzské vlády, získá změny okupačního statutu SRN.<sup>110</sup> Žádal tedy stejné postavení západního Německa v evropských společenstvích, což by znamenalo zajištění suverenity, a zároveň do svých požadavků zahrnul i žádost o suverenitu pro území Sárska, které stále bylo pod správou Francie.<sup>111</sup>

Tento plán byl riskantní avšak, jeho úspěch by znamenal získání jistých výhod pro SRN skrze účast v EOS. V roce 1951 byla tedy tato revize okupačního statutu povolena a SRN mohlo zřídít ministerstvo zahraničí a navazovat diplomatické vztahy, avšak stále zde byla určitá omezení a nadále zodpovídání se Vysoké komisi.<sup>112</sup>

Dne 15. února 1951 začala v Paříži jednání o vytvoření Evropského obranného společenství (EOS) za účasti SRN a představitelů všech evropských signatářů Severoatlantické smlouvy.<sup>113</sup> Pro západoněmeckou vládu bylo největší prioritou zřízení vojenských jednotek a vstup do NATO, což by pro ně znamenalo rovnost se západními zeměmi. Francouzi se snažili přesvědčit Američany, aby se drželi původního Plevelova plánu, který ale znevýhodňoval SRN.<sup>114</sup> Francouzská vláda při jednáních neustále oddalovala praktickou aplikaci dohod a požadovala záruky, aby si zajistila vyšší status než ostatní státy a omezila svobodu SRN.<sup>115</sup>

Na základě Adenauerových požadavků o suverenitě SRN se 26. května 1952 se v Bonnu podepsala smlouva o vztazích mezi třemi okupačními mocnostmi a SRN, která zrušila okupační statut SRN a udělila suverenitu.<sup>116</sup> Na základě této tzv. Generální smlouvy však měly západní mocnosti stále jistá práva nad SRN.<sup>117</sup> Získání suverenity znamenalo

---

<sup>108</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 90.

<sup>109</sup> Miloslav Novák, *Kancléř Adenauer*, 70.

<sup>110</sup> *Ibid.*, 72.

<sup>111</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 22.

<sup>112</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 72–73.

<sup>113</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 22.

<sup>114</sup> Brunn, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*, 93.

<sup>115</sup> Munte, „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, 170.

<sup>116</sup> Nálevka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 11.

<sup>117</sup> *Ibid.*

velký úspěch pro Adenauerovu politiku, avšak pro planost této smlouvy bylo třeba oficiální potvrzení o vzniku EOS.

Smlouva o založení Evropského obranného společenství (EOS) byla podepsána druhý den, 27. května 1952.<sup>118</sup> Tato dohoda tedy ustanovovala vznik nadnárodního obranného organizace a potvrzovala rovnoprávnou účast SRN s přímými vazbami na Severoatlantickou alianci.<sup>119</sup> V této smlouvě byla stanovena koordinace Evropského obranného společenství s NATO a prohlášení mezi USA, Velkou Británií a Francií o vzájemné spolupráci v případě ohrožení bezpečnosti.<sup>120</sup> Účastníky tohoto společenství byla Francie, Itálie, státy Beneluxu a SRN. Evropská armáda měla mít 40 divizí z toho 14 francouzských a 12 německých.<sup>121</sup> Velká Británie se na tomto společenství nepodílela, neboť necítila přímou potřebu ochrany, avšak tuto smlouvu podporovala.<sup>122</sup> Nejvyšším orgánem tohoto společenství měla být, stejně jako u ESUO, Rada ministrů a dalším důležitým orgánem byla Komise.<sup>123</sup> Také se rozhodlo že EOS bude platné po dobu 50ti let a že armády členských států nebudou působit mimo území Evropy, to znamená, že se činnost této armády nevztahovala například na koloniální boje.<sup>124</sup>

Generální smlouva a smlouva o Evropském obranném společenství měly velký význam pro západoněmeckou politiku. Nedůležitějším přínosem těchto smluv byla strategie v otázce budoucího sjednocení Německa cestou diplomatického jednání a integračními procesy, a ne cestou nepřátelských bojů.<sup>125</sup> Jelikož Konrad Adenauer výrazně přispěl k tomu, aby se postupně rušil okupační statut a SRN se postupně stávala rovnocenným partnerem na mezinárodní scéně, získal si v západním Německu velkou popularitu.<sup>126</sup> Adenauer díky této prozápadní integrační diplomacii vyhrál volby v SRN v roce 1953.

Smlouva o EOS však měla jisté mezery v oblasti politiky. Smlouva jednoznačně neurčovala, jaké jsou budoucí kroky tohoto společenství, a především nebylo jasné, jak je EOS spjato s již existujícími evropskými institucemi. Proto bylo shromáždění ESUO pověřeno přezkoumáním této smlouvy a ustanovením jasných vazeb mezi institucemi. Tohoto shromáždění se účastnili všechny země ESUO, které nakonec rozhodly o vytvoření

---

<sup>118</sup> Nálevka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 11.

<sup>119</sup> Ibid., 14.

<sup>120</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 23.

<sup>121</sup> Brunn, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*, 94.

<sup>122</sup> Nálevka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 14.

<sup>123</sup> Fiala, *Evropská unie*, 62.

<sup>124</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 23.

<sup>125</sup> Ibid.

<sup>126</sup> Ibid.

Evropského politického společenství (EPS).<sup>127</sup> Bylo stanoveno, že Evropa by měla mít takové orgány přímo volené svými občany, jejichž pravomoci by se měly rozšířit na hospodářskou a obrannou sféru a které by měly mít své suverénní pravomoci řízené zúčastněnými státy.<sup>128</sup>

Cílem EPS měla být další integrace mezi členskými zeměmi dosavadních evropských společenství a přispívání k harmonii a kooperaci.<sup>129</sup> Důležitým bodem této smlouvy, která vycházela již ze smlouvy o ESUO, bylo vytvoření jednotného trhu, který měl přispět k ekonomickému rozvoji členských států.<sup>130</sup> Předpokládalo se, že EPS vznikne s šesti členskými zeměmi ESUO, které zároveň podepíší smlouvu o EOS.<sup>131</sup> Toto společenství se téměř podobalo dnešní Evropské unii.

Konrad Adenauer s tímto návrhem souhlasil a spolu s Robertem Schumanem věřili v jeho existenci a potenciál. Adenauer ve svém projevu ve Štrasburku zmiňuje: „vystala nutnost – jak to trefně vyjádřil pan ministr zahraničí Schumann – vytvořit politický orgán, který by v rámci Evropského obranného společenství rozhodoval o politických otázkách. Politická rozhodování vznikají v souvislosti s evropským rozpočtem, který bude nutný z hlediska evropských finančních nákladů na obranu.“<sup>132</sup> Smlouva o EPS byla všemi státy dne 10. března 1953 přijata.<sup>133</sup>

Aby smlouva o EOS vzešla platnost, a tím i smlouva o EPS a Generální smlouva, musely ji ratifikovat všechny účastnické země. Ve Francii došlo v tomto období důsledkem francouzské zahraniční politiky ke střídání vlád. Nová francouzská vláda na celý projekt EOS nahlížela s velkým odporem a snažila se z Francie udělat nadnárodní velmoc. V této vládě už nebyl Robert Schuman, který se o federalizační kroky zasazoval.

V této době, kdy se měla smlouva o EOS ratifikovat, docházelo k uvolnění mezinárodních vztahů a evropská obrana, již nebyla prioritou.<sup>134</sup> K poklesu napětí také přispěla Stalinova smrt v březnu roku 1953.<sup>135</sup> Zároveň se stabilizovala i situace v Koreji. Francie tedy z těchto důvodů protahovala jednání a ratifikaci smlouvy o EOS, neboť už

---

<sup>127</sup> Fiala, *Evropská unie*, 63.

<sup>128</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 25.

<sup>129</sup> Draft Treaty embodying the Statute of the European Community (Strasbourg, 10 March 1953), 18.12.2013,

[https://www.cvce.eu/obj/draft\\_treaty\\_embodiment\\_of\\_the\\_statute\\_of\\_the\\_european\\_community\\_strasbourg\\_10\\_march\\_1953-en-807979a3-4147-427e-86b9-565a0b917d4f.html](https://www.cvce.eu/obj/draft_treaty_embodiment_of_the_statute_of_the_european_community_strasbourg_10_march_1953-en-807979a3-4147-427e-86b9-565a0b917d4f.html) (staženo 5.4.2023).

<sup>130</sup> Ibid.

<sup>131</sup> Čáky, „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, 25.

<sup>132</sup> Ibid.

<sup>133</sup> Ibid., 24.

<sup>134</sup> Fiala, *Evropská unie*, 64.

<sup>135</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 102.

neměla důvod a zájem o vznik této instituce. Dalším problémem pro francouzskou vládu byla budoucnost Sárska, neboť chtěli, aby se toto území stalo politicky autonomní, ale hospodářsky připojené k Francii.<sup>136</sup> V tomto faktu nebyla vláda SRN ochotná ustoupit.

Strach z neúspěchu tohoto projektu dostala i vláda Velké Británie, která se rozhodla stát přidruženým členem EOS.<sup>137</sup> Přesto však francouzská vláda nedokázala přijmout fakt, že by skrze tento projekt ztratili svoji moc v Evropě.

Zatímco se tento projekt podařilo ratifikovat ve všech zemích ESUO, Francie z něj vycouvala. Přes tlak vlády USA se francouzský parlament 30. srpna 1954 rozhodl že smlouvu o EOS neratifikují.<sup>138</sup> Důvodů pro toto odmítnutí může být několik. Podoba EOS, kterou měla francouzská vláda ratifikovat, byla úplně odlišná od původního Plevelnova plánu, neboť EOS mělo být navázáno na Atlantickou alianci.<sup>139</sup> Francouzská vláda se bála, že tímto společenstvím ztratí svoji nadvládu v rámci Evropy a přijde o národní suverenitu.

Celý plán o zřízení EOS byl tedy zrušen. Přestože Francie s původním Plevelnovým plánem přišla, paradoxně celý tento pokus o obranné společenství zametla pod stůl. Konrad Adenauer, který se tři roky snažil o zapojení SRN do NATO a remilitarizaci SRN byl tímto výsledkem zdrcen. Zrušením projektu EOS byla také zastavena i jednání o založení EPS, což způsobilo zastavení mezinárodní evropské integrace.<sup>140</sup>

Zároveň na základě zrušení plánovaného společenství se zrušila i podepsaná Generální smlouva, která měla zaručit suverenitu západnímu Německu. Západnímu Německu se všechny snahy o přistoupení do NATO a o získání suverenity, během jednoho hlasování ve francouzském parlamentu rozplynuly.

### 3.3. Pařížské dohody

Problém o znovuvyzbrojení SRN a zapojení do NATO zůstal kvůli francouzské politice a rozhodnutí neratifikovat smlouvu o EOS nevyřešen. Vláda SRN se i přes neúspěch snažila těchto cílů dosáhnout. Návrh na rozuzlení tohoto problému přinesla až Velká Británie. Do této patové situace, kterou francouzská vláda způsobila se postavil britský ministr zahraničí Anthony Eden, který přišel s plánem na rozšíření již zmíněného

---

<sup>136</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 103.

<sup>137</sup> *Ibid.*, 102.

<sup>138</sup> Fiala, *Evropská unie*, 64.

<sup>139</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 93.

<sup>140</sup> Fiala, *Evropská unie*, 64.

Bruselského Paktu.<sup>141</sup>

Do tohoto paktu se podle návrhu Athonyho Edena měla přiřadit Itálie a SRN a měl sloužit jako náhrada za neúspěšné EOS. Zároveň bylo v plánu, že by se SRN po přijetí do Bruselského paktu stala i členem NATO.

Konrad Adenauer s tímto návrhem souhlasil, avšak pod podmínkou, že SRN získá plnou suverenitu.<sup>142</sup> V říjnu roku 1954 se v Londýně uskutečnila konference za účasti západoevropských zemí, USA a Kanady, kde byl tento návrh přednesen a projednán.<sup>143</sup> Tato konference byla považována za úspěšnou, neboť se zde podařilo vyřešit „německou otázku“.<sup>144</sup> Výsledkem Londýnské konference byla smlouva o uznání suverenity SRN, vstoupení SRN a Itálie do Bruselského paktu a doporučení, aby se obě země staly součástí Severoatlantické aliance.<sup>145</sup> Zároveň se na konferenci ujednalo rozmístění spojeneckých vojsk na území SRN k ochraně bezpečnosti.<sup>146</sup>

Na základě Londýnské konference se pak později jednalo na pařížské konferenci o tzv. Pařížských smlouvách, kde byla tato usnesení podepsána. Jednání v Paříži začaly dne 19. října 1954, kde bylo oficiálně přijato zrušení okupačního statutu SRN, tedy určitá modifikace Generální smlouvy.<sup>147</sup> Také zde byla podepsána smlouva o rozšíření Západoevropské unie o Itálii a SRN. Orgány Západoevropské unie se stala Rada unie, Shromáždění, Generální sekretariát, Úřad pro kontrolu zbrojení a stálý výbor pro vyzbrojení.

Bylo také oficiálně rozhodnuto o přijetí západního Německa do NATO, avšak s příslibem, že se západní Němci vzdají výroby některých zbraní.<sup>148</sup> Úřad pro kontrolu zbrojení Západoevropské unie dohlížel na dodržování omezení ve zbrojním sektoru, neboť SRN měla zakázáno vyrábět atomové, chemické a biologické zbraně.<sup>149</sup> SRN však získala povolení zřízení své armády o dvanácti divizích a výroba jiných dalších zbraní jim byla povolena.<sup>150</sup>

Byla zde projednána i otázka Sárska, kterého se francouzská vláda nechtěla vzdát. Konrad Adenauer se s francouzským ministerským předsedou Pierrem Mendés-Francem

---

<sup>141</sup> Nálečka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 17.

<sup>142</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 94.

<sup>143</sup> Nálečka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 16.

<sup>144</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 106.

<sup>145</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 95.

<sup>146</sup> Ibid.

<sup>147</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 106.

<sup>148</sup> Ibid., 106–107.

<sup>149</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 107.

<sup>150</sup> Nálečka, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, 18.

dohodl na politicky autonomním Sársku, celní unii spjatým s Francií, avšak do budoucna plánovaným referendem.<sup>151</sup> Francouzské smlouvy byly podepsány, s tím že se osud Sárška měl rozhodnout v referendu v roce 1955. Adenauer byl však přesvědčen o tom, že si Sárské obyvatelstvo v referendu zvolí navrácení se k SRN, a že odmítne „evropský statut“.<sup>152</sup> Na základě tohoto referenda se Sárské obyvatelstvo opravdu rozhodlo, že se navrátí k SRN. Toto opětovné připojení bývá označováno jako „malé znovusjednocení“ a Sársko se tak stalo 10. spolkovou zemí SRN.<sup>153</sup>

Pařížské smlouvy vzešly oficiálně v platnost 5. května 1955.<sup>154</sup> Důsledkem těchto smluv vznikla Západoevropská unie se sedmi členy (Francie, Itálie, země Beneluxu, SRN a Velká Británie), která měla stejně jako původní EOS obrannou funkci.<sup>155</sup> Francouzská vláda se vznikem této unie souhlasila a zapojila se, přestože to znamenalo vznik samostatné německé armády, tedy to, čemu se francouzská vláda nejvíce bránila.

V SRN se tyto smlouvy, i dohodu o budoucím Sárském referendu, podařilo ratifikovat i přes nesouhlas opozice.<sup>156</sup> Ve Spolkovém sněmu byla většina hlasujících (324) pro a pouze 154 proti.<sup>157</sup> Pařížské smlouvy zajistily západnímu Německu dlouho tíženou rovnoprávnost a suverenitu na mezinárodní scéně a zároveň plnou integraci do evropských a světových společenství. Díky Pařížským smlouvám se podařilo integrovat SRN do obrany Západu, a nakonec tyto kroky přinesly řešení konfliktu mezi západním Německem a vítěznými mocnostmi.<sup>158</sup>

Pro Konrada Adenauera byly Pařížské dohody jedním z největších úspěchů jeho kariery, avšak podcenil důsledky rozmístění spojeneckých vojsk na území SRN, které měli rozhodující slovo v otázce veškerého vyzbrojení, což ovlivnilo budoucí postavení západního Německa na mezinárodní scéně.<sup>159</sup> Pařížské dohody uzavřely Adenauerovy mnoholeté snahy o integraci do západních společenství. Zároveň se splnily jeho cíle získání suverenity pro SRN, členství v NATO a povolení k znovuvyzbrojení západního Německa. Cesta k budoucímu sjednocení, které Konrad Adenauer plánoval byla však ještě daleká, avšak Pařížské dohody k tomuto cíli napomohly.

---

<sup>151</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 107.

<sup>152</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 96.

<sup>153</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 112.

<sup>154</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 97.

<sup>155</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 107.

<sup>156</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 96.

<sup>157</sup> Wolfrum, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*, 109.

<sup>158</sup> Kovář, *Dějiny evropské integrace I.*, 108.

<sup>159</sup> Novák, *Kancléř Adenauer*, 97.

Konrad Adenauer působil jako kancléř SRN až do roku 1963. Mezi jeho další úspěchy patří také Římské smlouvy z roku 1958, které zakládaly Evropské hospodářském společenství a Evropské společenství pro atomovou energii, které navázaly na dosavadní evropská společenství. Dalším úspěchem je Elysejská smlouva z rok 1963, která uzavřela přátelství mezi Francií a SRN a ukončila tak několikaleté soupeření a boje mezi těmito zeměmi.

Kariera Konrada Adenauera byla v tomto období na úplném vrcholu. V roce 1962 však důsledkem Aféry Spiegel padla jeho čtvrtá vláda. Během jeho třináctileté kariery kancléře dosáhl Adenauer mnoha úspěchů. Jeho silná intuice a pomohla k dosažení jeho cílů, které položily základy dnešního Německa. Díky těmto politickým úspěchům, které dostaly SRN zpět mezi světové velmoci, se Konrad Adenauer stal jedním z nejúspěšnějších evropských politiků moderní doby. Jeho politické úspěchy jsou přítomny i v současnosti. SRN si i nadále cení úspěchu Konrada Adenauera, což ukazuje i anketa z roku 2003, v níž byl zvolen „největším Němcem všech dob“.<sup>160</sup> Díky jeho politickému nadání a pragmatismu dokázal získat pro SRN svobodu a vybudoval její postavení ve sjednocené demokratické Evropě. Bez Konarad Adenauera by SRN a Evropa nebyla taková, jak ji známe dnes.

---

<sup>160</sup> Evropská komise, „Konrad Adeanuer: pragmatický demokrat a neúnavný sjednotitel“, [https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-konrad-adenauer\\_cs.pdf](https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-konrad-adenauer_cs.pdf) (staženo 20.2.2023).

## Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat zahraniční politiku SRN od roku 1949 až do roku 1954 v kontextu evropské integrace. Ve třech tematicky rozdělených kapitolách jsem zkoumala integrační procesy SRN do západních struktur, resp. strategie Adenauerovy diplomacie, které vedly k začlenění do evropských institucí. Zároveň jsem přiblížila postoje zakládajících členů evropských institucí k německé prozápadní diplomacii a formování postavení západního Německa na mezinárodní scéně.

V první části práce hodnotím život a kariéru prvního západoněmeckého kancléře Konrada Adenauera. Jeho diplomacie byla již od začátku jeho kancléřství zaměřena na cíl, dostat poválečnou Spolkovou republiku Německo do západních struktur a zbavit ji okupačního statutu. Po druhé světové válce se situace na mezinárodní scéně začala zhoršovat a hrozilo nebezpečí další války. Německo se ocitlo uprostřed tohoto konfliktu mezi východem a západem. Prostor pro Adenauerovu diplomacii byl však omezený, neboť byla SRN pod okupačním statutem vítězných mocností. Adenauer věřil, že jediná cesta k zotavení SRN je možná skrze spolupráci s USA a ostatními západními vítěznými mocnostmi.

Jeho strategie začlenění SRN do západních struktur, záležela na zboření politických bariér, které západní mocnosti vůči SRN stavěly, a to zejména Francie. Již na začátku 50. let 20. století se Adenauerovi podařilo prosadit modifikaci okupačního statutu. Na základě Petersberské smlouvy se zrušily nařizené demontáže a zároveň se SRN stala členem Rady Evropy. Všechny Adenauerovy politické kroky ukazovaly západním mocnostem jeho loajalitu a připravenost se angažovat na mezinárodní scéně. Hlavní překážkou v evropské integraci západního Německa byla francouzská vláda. Francie jakožto dlouholetý nepřítel Německa, nechtěla vpustit SRN do evropských institucí a zároveň se nechtěli vstát své dominance na kontinentě. Francouzská vláda měla zároveň moc nad územím Sárska a Porúří, které bylo průmyslově velmi důležité. Právě situace v Porúří byla hlavním konfliktním bodem mezi Francií a SRN.

Důležitým tematickým okruhem je ekonomický rozměr zahraniční politiky Německa. V poválečném období se nejen Německo ale i celá Evropa ocitla v ekonomické a hospodářské tísní. Nespolečné mezi jednotlivými zeměmi se ukázala jako překážka ekonomického růstu v západní Evropě. Ekonomická situace v Evropě však přiměl Francouze přijít s ekonomickým plánem. Robert Schumann začal pracovat na tzv. Schumanově plánu, který měl vyřešit francouzsko-německé nepřátelství, situaci v Porúří

ale zároveň i sjednotit ekonomiku západní Evropy. Plán spočíval na propojení zejména francouzské a německého těžkého průmyslu v oblasti Porúří. Vzniklo tedy Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO), jehož členem se stala i SRN. Toto společenství zaručovalo ekonomickou a politickou provázanost všech členských států. SRN tímto plánem získala velké výhody, neboť se oficiálně staly členy této západní instituce, zároveň započala přeshraniční spolupráce, která trvá do dnes.

V závěrečné části této práce jsem analyzovala bezpečnostní rozměrem zahraniční politiky západního Německa. V 50. letech 20. st. se nejen západní Evropa ale i celý Západní svět ocitá ve strachu z války, kvůli válečnému konfliktu v Koreji, který v roce 1954 vypukl. Kvůli tomuto konfliktu bylo hlavní debatou v oblasti bezpečnosti západní Evropy znovuvyzbrojení západního Německa a vytvoření evropské armády. To měla po druhé světové válce zákaz vyrábět zbraně a mít svoji vlastní armádu.

Na obranu proti východu měl být vytvořena západoevropská armáda i za účasti SRN, což by znamenalo německé znovuvyzbrojení. Na nátlak USA však francouzská vláda nakonec musela souhlasit s evropskou armádou za účasti SRN. Francouzská vláda přišla s plánem vybudování tzv. Evropského obranného společenství (EOS), které by bránilo západní Evropu v případě útoku. Toto společenství mělo mít svoji evropskou armádu složenou ze všech členských států. SRN měla být také součástí této armády, avšak svoji vlastní armádu by mít nemohly. Podmínkou Konrada Adenauera pro vstoupení do EOS byla změna v okupačním statutu SRN. Této změny nakonec dosáhl v podobě Generální smlouvy.

V roce 1953 se ale mezinárodní bezpečnostní situace začala uklidňovat a už nebyl takový nátlak na vytvoření evropské armády. Francie se zároveň tento projekt zdráhala podpořit, neboť se lišil od původního Plevelova plánu, a tak jej francouzský parlament neratifikoval a celý plán padl. Velká Británie přišla s plánem rozšíření Bruselského paktu o SRN a Itálii a zároveň s přiřazením SRN do NATO. Výsledkem těchto jednání a následném podepsání tzv. Pařížských smluv se SRN stala členem Západoevropské unie, stala se členem NATO, získala plnou suverenitu. O se týče oblasti Sárska, bylo rozhodnuto že si Sárské obyvatelstvo o svém osudu rozhodne samo v budoucím referendu. Tyto tzv. Pařížské smlouvy završily cíle Konrada Adenauera o integraci SRN do evropských společenství. Po podepsání Pařížských smluv se evropská integrace dále rozvíjela a už v roce 1957 byly podepsány Římské smlouvy

Chceme-li hodnotit přínos evropské integrace pro SRN, můžeme pozorovat, že se

během Adenauerova kancléřství, kdy se začala tato prozápadní politika prosazovat, se ekonomická situace v západním Německu začala výrazně zlepšovat. Díky založení ESUO si SRN hospodářsky polepšila a získala přístup k většímu trhu a zároveň se dostala mezi západní velmoci. Dalším přínosem evropské integrace pro SRN byla bezpečnostní jistota, neboť SRN získala díky Západoevropské unii a NATO spojení pro případný útok.

Na těchto událostech můžeme pozorovat, že dějiny daly Adenauerově silné intuici za pravdu. Jeho prozápadní diplomacie a jeho politické kroky vedly k začlenění SRN do evropských institucí. Dnešní Německo stojí na základech, které vybudoval Konrad Adenauer. Podařilo se mu vylepšit mezinárodní vztahy a vymanit se s historických předsudků, alespoň na poli mezinárodní politiky a hospodářství. SRN se během období Adenauerova kancléřství stala suverénní evropskou zemí. Přínos Konrada Adenauera v oblasti politiky můžeme pozorovat do dnes, neboť by dnešní Evropa a evropské instituce vypadaly jinak. Evropská integrace pokračuje i do dnes a evropská společenství a bezpečnostní politika, dnes tvoří dva ze tří pilířů Evropské unie.

## **Summary**

The aim of this thesis is to analyse German foreign policy from 1949 to 1954 in the context of European integration. In three thematically divided chapters, I examine the integration processes of the FRG into Western structures, or the strategies of Adenauer's diplomacy that led to integration into European institutions. At the same time, I outline the attitudes of the founding members of the European institutions towards German pro-Western diplomacy and the shaping of West Germany's position on the international stage. In the first part of the thesis, I examine the life, career, and diplomacy of the first West German chancellor, Konrad Adenauer. The thesis analyses the economic dimension of Germany's foreign policy, with the emergence of the so-called Schuman Plan, which was intended to resolve Franco-German hostility and the situation in the Ruhr, but also to unify the economy of Western Europe. Thus, the European Coal and Steel Community (ECSC) was formed, of which FRG became a member. Next, the thesis analyses the security dimension of West Germany's foreign policy. The main debate in the security of Western Europe was the rearmament of West Germany and creation of a European army. However, the rearmament of the FRG was not to the liking of the Western European countries, especially France. The French government has come up with a plan to build a so-called European Defence Community (EDC) to defend Western Europe in the event of an attack. The EOS was however stuck in the ratification process in the French Parliament, where the Community was not approved and the whole plan failed. Great Britain came up with a plan to expand the Brussels Pact to include Germany and Italy, while at the same time adding Germany to NATO. These so-called Paris Treaties on the accession of the FRG to the Western European Union, to NATO and on its sovereignty and completed Konrad Adenauer's goals of integrating the FRG into the European communities. This thesis concludes that Adenauer's pro-Western diplomacy and his political actions led to the integration of the FRG into European institutions.

## Použitá literatura

Adenauer, Konrad. „Es musste alles neu gemacht werden“, Bundesvorstandsprotokollen zum Treffen des CDU-Bundesvorstands am 15. Juli 1953.

Booker, Christopher, Richard North. *Skryté dějiny evropské integrace od orku 1918 do současnosti*, Brno: Barrister & Principal, 2006.

Brunn, Gerhard. *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*. Bonn: Bundeszentrale für Politische Bildung, 2006.

Čáky, Milan. "Schumanov projekt spoločnej Europy". *Slovenská politologická revue*, č.1. 2003.

Čáky, Milan. „Robert Schuman a vytváranie európskych štruktúr“, *Slovenská politologická revue*, č.1. 2004.

D'Ottavio, Gabriele. *Europa mit den Deutschen: die Bundesrepublik und die europäische Integration (1949-1966)*. Berlin, 2016.

Draft Treaty embodying the Statute of the European Community (Strasbourg, 10 March 1953), 18.12.2013,  
[https://www.cvce.eu/obj/draft\\_treaty\\_embodiment\\_of\\_the\\_statute\\_of\\_the\\_european\\_community\\_strasbourg\\_10\\_march\\_1953-en-807979a3-4147-427e-86b9-565a0b917d4f.html](https://www.cvce.eu/obj/draft_treaty_embodiment_of_the_statute_of_the_european_community_strasbourg_10_march_1953-en-807979a3-4147-427e-86b9-565a0b917d4f.html)

Evropská komise, „Konrad Adenauer: pragmatický demokrat a neúnavný sjednotitel“, [https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-konrad-adenauer\\_cs.pdf](https://european-union.europa.eu/system/files/2021-06/eu-pioneers-konrad-adenauer_cs.pdf) (staženo 20.2.2023).

Fiala, Petr, Ondřej Krutílek a Markéta Pitrová, *Evropská unie*. aktualizované, rozšířené a doplněné vydání, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury CDK, 2018.

Kovář, Martin, Václav Horčíčka, *Dějiny evropské integrace I.* Praha, 2005.

Kynický, Milan, „Charles de Gaulle, Konrad Adenauer a kořeny francouzsko-německé spolupráce“, *Euractive.sk*, 4.11.2004, <https://euractiv.sk/section/buducnost-eu/opinion/charles-de-gaulle-konrad-adenauer-a-koreny-francouzsko-nmeck/>

Munte, Victor Gavin. „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, in *A History of Franco-German Relations in Europe History*. New York, 2008.

Müller, Helmut M., Karl-Friedrich Krieger, Hanna Vollrath, František Kubů, Eliška Melville, Jiří Pokorný, and Ivana Ebelová, *Dějiny Německa*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004.

Nálevka, Vladimír, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, *Světová politika ve 20. století*. Praha, 2000.

Novák, Miloslav, *Kancléř Adenauer*. Praha, 1995.

Novotný, Lukáš, *Spolková republika Německo*. Praha, 2014.

Příkryl Pavel. "Spojené státy a evropská integrace: příklad strategie regionální hegemonie". *Mezinárodní vztahy* 46(3).

Schumanova deklarace (9.5.1950). [https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950\\_cs](https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59/schuman-declaration-may-1950_cs)

Wolfrum, Edgar, *Zdražilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*. Praha, 2006.

<b>TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE</b>	
<b>Jméno:</b>	Anna Vichterová
<b>E-mail:</b>	66282880@fsv.cuni.cz
<b>Studijní obor:</b>	Česko-německá studia
<b>Semestr a školní rok zahájení práce:</b>	zimní 2022/2023
<b>Semestr a školní rok ukončení práce:</b>	letní 2022/2023
<b>Vedoucí bakalářského semináře:</b>	doc. PhDr. Tomáš Nigrin, Ph.D.
<b>Vedoucí práce:</b>	PhDr. David Emler, Ph.D.
<b>Název práce:</b>	Zahraniční politika SRN 1949–1954 v kontextu evropské integrace.
<b>Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):</b>	<p>Práce se zabývá zahraniční politikou SRN od roku 1949 do roku 1954 v kontextu evropské integrace. Hlavním cílem je analyzovat prozápadní diplomacii Konrada Adenauera a jeho strategii, která měla vést k začlenění SRN do západních struktur. Práce přibližuje postoje zakládajících členů evropských institucí k německé prozápadní diplomacii a následné formování SRN na mezinárodní scéně. Práce analyzuje politickou kariéru Konrada Adenauera a jeho prozápadní diplomacie bezprostředně po druhé světové válce, kdy se pokoušel začlenit SRN mezi západoevropské země a získat suverenitu. Dále je analyzován ekonomický rozměr zahraniční politiky SRN, a popisuje integrační proces SRN do Evropského společenství uhlí a oceli, díky kterému SRN získala určité postavení na mezinárodní scéně. Práce poté analyzuje bezpečnostní rozměr zahraniční politiky SRN a popisuje snahy o vybudování Evropského obranného společenství, kvůli případné obraně proti východu. Posléze práce popisuje integrační proces SRN do Západoevropské unie a NATO a získání suverenity.</p>
<b>Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce práce (max. 10 řádek):</b>	<p>Téma, výzkumné otázky a struktura práce se nijak neliší od zadaného projektu.</p>

**Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):**

Úvod

1. Adenauerova prozápadní diplomacie
  - 1.1. Konrad Adenauer
  - 1.2. Západní kurz
2. Ekonomický rozměr zahraniční politiky SRN
  - 2.1. Francouzsko-německé vztahy
  - 2.2. Schumanův plán
  - 2.3. Důsledky vzniku ESÚO
3. Bezpečnostní rozměr zahraniční politiky SRN
  - 3.1. Bezpečnostní situace v Evropě
  - 3.2. Plán pro vznik EOS
  - 3.3. Pařížské dohody

Závěr

**Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):**

1. Booker, Christopher, Richard North. *Skryté dějiny evropské integrace od orku 1918 do současnosti*, Brno: Barrister & Principal, 2006.
2. Brunn, Gerhard, *Die europäische Einigung von 1945 bis heute*. Bonn: Bundeszentrale für Politische Bildung, 2006.
3. Čáky, Milan, "Schumanov projekt spoločnej Europy". *Slovenská politologická revue*, č.1. 2003.
4. D'Ottavio, Gabriele, *Europa mit den Deutschen: die Bundesrepublik und die europäische Integration (1949-1966)*. Berlin, 2016.
5. Fiala Petr, Ondřej Krutílek a Markéta Pitrová, *Evropská unie*. aktualizované, rozšířené a doplněné vydání, Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury CDK, 2018.
6. Kovář, Martin, Václav Horčíčka, *Dějiny evropské integrace I.*. Praha, 2005.
7. Munte, Victor Gavin. „A New Framework for Franco-German Relations through European Institutions, 1950 to 1954“, in *A History of Franco-German Relations in Europe History*. New York, 2008.
8. Müller, Helmut M., Karl-Friedrich Krieger, Hanna Vollrath, František Kubů, Eliška Melville, Jiří Pokorný, and Ivana Ebelová, *Dějiny Německa*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2004.
9. Nálevka, Vladimír, „Evropské obranné společenství a dohody z Londýna a Paříže“, *Světová politika ve 20. století*. Praha, 2000.
10. Novák, Miloslav, *Kancléř Adenauer*. Praha, 1995.
11. Novotný, Lukáš, *Spolková republika Německo*. Praha, 2014.
12. Wolfrum, Edgar, *Zdrařilá demokracie. Dějiny spolkové republiky Německo od jejího počátku až po dnešek*. Praha, 2006.

**Podpis studenta a datum**

Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		